

JEZIK I STIL OSNOVNOŠKOLSKIH UDŽBENIKA HRVATSKOGA JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI

Karol Visinko

Filozofski fakultet u Rijeci, Sveučilište u Rijeci

karol.visinko@ri.t-com.hr

Sažetak – U radu se prikazuju dosadašnja teorijska i empirijska istraživanja te se najavljuje potreba za interdisciplinarnim istraživanjem koje bi u dogledno vrijeme trebalo konkretnim pokazateljima bitno utjecati na stanje u vezi s udžbenicima hrvatskoga jezika i književnosti.

Budući da je riječ o osnovnome sredstvu namijenjenome učeniku u procesu učenja, pretpostavlja se da udžbenik osigurava veliki stupanj samostalnosti učenika u čitanju, u radu na tekstu te u pisanju na predlošku udžbeničkih jedinica, što pak uključuje potrebno učenikovo razumijevanje svih sastavnica pojedine udžbeničke jedinice (polaznih tekstova, metodičkoga instrumentarija i metatekstova).

Učeničku samostalnost i uspješnost u stjecanju temeljnih osnovnoškolskih znanja o hrvatskome jeziku i književnosti, uz dobrog učitelja, razvija i usavršava i udžbenik za hrvatski jezik i književnost te se tako intenzivnije potiču i razvijaju učenikove jezične i literarne sposobnosti i vještine. Da bi se to ostvarilo, osnovni je uvjet udžbenički jezik i stil kojim su pisani provjereni i učenikovo dobi primjereni stručni sadržaji. Riječ je, dakle, o hrvatskome standardnome jeziku, ali koji je u skladu sa stupnjem učenikova razumijevanja. Udžbenički jezik i stil, osobito na osnovnoškolskome stupnju, zahtijeva izrazitu jasnoću i jednostavnost, prohodnost koja će učeniku omogućiti samostalno čitanje i razumijevanje pročitanooga.

U svakodnevnoj su nastavnoj praksi razvidne potrebe za promjenama u vezi s udžbenicima, i to s gledišta učenika kao govornika u razvoju. U središtu je pozornosti, zapravo, koliko su udžbenici u skladu s razvojem jezične sposobnosti učenika. Na razvojnost jezične sposobnosti učenika u području metodike jezičnoga odgoja i obrazovanja osobito upućuje rad Zdenke Gudelj-Velaga koja se dugo godina sustavno bavila nastavom stvaralačke pismenosti. «Razvojnost jezične sposobnosti očituje se u neprekinutom nizu kvantitativnih i kvalitativnih promjena

u posjedovanju, tvorbi i uporabi jezičnih sredstava koje, podižući govornikovu jezičnu sposobnost na viši stupanj, djeluju motivirajuće i samomotivirajuće. « (Z. Gudelj-Velaga, 1990., str. 196.-197.) Svakako da je izvrsno ako se navedena razvojnost prati u području učenikova pisanoga stvaralaštva, no izvrsno bi bilo i da se razvojnost jezične sposobnosti prati u području učenikove svekolike uporabe jezika. Tako bi se precizno znalo kako se učenik nosi s jezikom i stilom udžbenika iz kojih čita, slijedi upute i rješava različite tipove pitanja i zadataka te uči o hrvatskome jeziku i književnosti.

Praksa poučavanja sve snažnije otkriva da udžbenik nije više glavni izvor znanja u školama, mada i dalje vrijedi prvi stavak čl. 2. Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu u kojemu piše da je «*udžbenik osnovno nastavno sredstvo i izvor znanja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva utvrđenih nastavnim planom i programom ili eksperimentalnim nastavnim planom i programom osnovne, odnosno srednje škole*» (v. čl.2. Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, od 29. ožujka 2006.).

Udžbenik će svakako ostati važan čimbenik među izvorima znanja u procesu učenja i poučavanja, ali moći ćemo sve više govoriti o više varijantama udžbenika. Zasiurno je da će klasičan, tiskani udžbenik još dugo ostati osnovna školska knjiga za pojedini predmet. No osuvremenjivanje sve više ide s udjelom i utjecajem Interneta pa će se, kao što to mnogi predviđaju, to odraziti i na osmišljavanje i produkciju udžbenika (osobito usp. D. Juričić, 2004). Ali valja znati da nije riječ o elektroničkoj knjizi kao inačici klasičnoga tiskanoga udžbenika, nego o hipertekstualnom izlaganju sadržaja, s interaktivnim stranicama koje upućuju na vodoravno (proširujuće) i okomito (produbljujuće) pretraživanje. No bez obzira o udžbeničkoj varijanti, uvijek će biti važno znati kako se udžbenikom učenik može služiti i kako se učenik udžbenikom zapravo služi, koliko je jezik i stil udžbenika učeniku primjeren.

Budući da je u prvome redu udžbenik namijenjen učenicima, koliko god bila utjecajna uloga učitelja, važni su pokazatelji učenikova samostalnoga rada s udžbenikom, što pridonosi razvijanju vještina samostalnoga učenja, među kojima se nalaze i kognitivne vještine: organiziranja i elaboracije udžbeničkih tekstova, pohrane informacija u dugoročno pamćenje i vještine kritičkoga mišljenja, kako nas tomu poučava psihologija obrazovanja (*Samostalno učenje i poučavanje u vještinama učenja, u knjizi: Psihologija obrazovanja, 362.-365.*).

U nastavi hrvatskoga jezika svikli smo na razgranati tip jezičnih udžbenika za sadržaje hrvatskoga jezika i jezičnoga izražavanja te onih iz književnosti, uvriježeno nazvanih čitankama, za sadržaje književnosti i medijske kulture (sada supostoje i udžbenici za medijsku kulturu).

Pitanje samostalnoga rada s udžbenikom hrvatskoga jezika u našoj je metodici podosta davno istražila Ivka Haramina (I. Haramina, 1978.; usp. S. Težak, 1996., 158.) te bi danas bilo dobro vratiti se tom problemu, dakako prošireno novim pogledima o procesu jezičnoga i književnoga odgoja i obrazovanja.

Udžbenički stil

Na temelju funkcionalno-stilske raslojenosti jezika, kao nezavršenoga procesa koji ovisi o razvijanju ljudskih aktivnosti i njihovoj raznolikosti, još uvijek aktualnu tipologiju funkcionalnih stilova, o kojoj je prvi u nas pisao Krunoslav Pranjić i sad nedavno Josip Silić (usp. K. Pranjić, 1985.; J. Silić, 2006.), možemo proširiti pregledom podstilova, primjere kojih nalazimo u radovima objavljenim posljednjih nekoliko godina (v. M. Katnić-Bakaršić, 2001., M. Kovačević i L. Badurina, 2001.; M. Mihaljević, 2004.; B. Tošović, 2002.) Pristupi se autora unekoliko razlikuju.

U vezi s udžbenikom susrećemo tri pojma: udžbenički stil/podstil znanstvenoga, znanstveno(naučno)-udžbenički stil i pedagoški podstil. Čini se prihvatljivijim naziv *udžbenički* negoli pedagoški podstil, jer *pedagoški* može imati i druga značenja. Dodamo li tomu tumačenja horizontalnoga raslojavanja jezika, kako pišu autorice Marina Kovačević i Lada Badurina (M. Kovačević i L. Badurina, 2001.), o udžbeniku možemo govoriti kao o specijaliziranome diskursu, a s razvojem elektroničkoga udžbenika moći ćemo o njemu govoriti i kao o multimedijalnome. Valja pripomenuti da, uz klasični tiskani udžbenik, već imamo i primjere audio i video zapisa te govorimo o udžbeničkim kompletima koji dijelom upućuju na multimedijški diskurs, no kada se zbude potpuna elektronička preobrazba udžbenika, tek će tada multimedijalnost istinski zaživjeti.

Kada govorimo o udžbeničkome stilu, u obzir možemo uzeti sve čime udžbenik uspostavlja komunikaciju sa svojim primateljem, dakle tekstualni dio, ali i slike, sheme, grafijske prikaze koji su s tekstualnim dijelovima katkad više, katkad manje u suodnosu. S tim je u vezi likovno-grafičko uređenje, koje u nekim svojim sastavnicama izravno utječe na primanje i interpretaciju teksta (npr. organizacija teksta udžbeničke jedinice na jednoj ili dvjema stranicama, veličina i boja slova, okviri i tsl.). Ipak bih izdvojila osobito zanimanje za jezična sredstva i izražajne postupke udžbeničkoga teksta, dakle predložaka, književnih i neknjiževnih, i metodičkoga instrumentarija, u koji ulaze pitanja i zadaci i metatekstovi koji se odnose na objašnjavanje pojmova te donose sekundarne obavijesti – npr. o predlošku ili autoru ili nekoj pojedinosti koja bi mogla biti kulturološki važna ili pak zanimljiva.

Specifičnosti udžbeničkoga podstila

S obzirom na to da ulazi u sustav znanstvenoga stila, kao njegov *podstil*, u udžbeničkome stilu prepoznatljive su sljedeće sastavnice: precizno izražavanje, precizna terminologija, jasno i točno objašnjenje i uporaba pojmova (termina), njihovo definiranje. No njega susrećemo kao znanstveni *podstil*, što znači da ima neke specifičnosti po kojima se izdvaja kao poseban. Specifičnost je udžbeničkoga stila namjena učeniku i učenju. Stoga je ponajprije važna njegova primjerenost dobi učenika, stupnju učenikova jezičnoga iskustva i jezičnoga znanja, uz to je važna zanimljivost, poticajnost i motiviranost koja se izražavanjem postiže.

U zborniku stručnih i znanstvenih radova o *Udžbeniku i virtualnom okruženju* (*Školska knjiga, Zagreb, 2004.*), mnogo je rečeno o vrijednosnim sustavima u udžbenicima, o odgovornosti udžbenika, o tipovima udžbenika, funkcionalnosti obrazovnih sadržaja, vizualnom oblikovanju udžbenika, naglasak se stavio na suvremenu tehnologiju koja sve više zahvaća i udžbenike – ali o primjerenosti jezika i stila udžbenika učenicima u svim se tekstovima podrazumijeva, ponešto se naglašava jezični sloj, ali i tada na uopćenoj razini. Izdavam članke Ante Bežena, koji je i ranijih godina isticao jezični sloj udžbenika, potrebu za psihološkim mjerilima, ali uz izraze stanovite ograđenosti (v. članke A. Bežena: 1999.; 2002.; 2004.).

Pitanje udžbeničkoga jezika i stila mnogo je složenije no što se u prvi tren može učiniti, jer nije dostatno samo utvrditi da treba biti primjeren učeniku, prilagođen učenikovu razumijevanju. Jer, što to znači konkretno za određenu dob – to zahtijeva precizne pokazatelje o kojima bi trebao znati svaki autor udžbenika. S jedne strane znamo što znači biti u skladu s normom standardnoga jezika, i vrlo smo osjetljivi pronađu li se pogriješke u vezi s tim. S druge pak strane, samo u dobroj vjeri pretpostavljamo primjerenost dobi, vrlo uopćeno rabimo ocjene da su tekstovi prilagođeni učenicima određenoga razreda, često osjećamo i subjektivan odnos u vrjednovanjima. Takve pojedinačne ocjene mogu biti indikativne, ali ne mogu zamijeniti stručna ispitivanja i analize primjerenoga uzorka. Zato osobito važnom držim Beženovu preporuku za *psihološkim priručnikom* kojim bi se služili autori udžbenika (A. Bežen, 2004.). Takav bi psihološki priručnik autorima udžbenika bio stanoviti podsjetnik na obilježja dobi učenika za koje pripremaju određene udžbenike. Ali ni to nije dostatno. Zapravo bi u izradbi udžbenika polazište trebali, uz matičnu struku, biti rezultati permanentnih interdisciplinarnih istraživanja učenikove govorne i pisane uporabe jezika. U ta bi istraživanja svakako valjalo uključiti učitelje praktičare, sustručnjake u različitim ustanovama (kao što je npr. Agencija za odgoj i obrazovanje) te tim stručnjaka metodičara, psihologa, defektologa i pedagoga. Tada bi se mogla uspostaviti komparativna promatranja jezika i stila udžbenika i jezika učenika. Rezultati bi imali teorijske i praktične vrijednosti.

Dosadašnja teorijska i empirijska istraživanja udžbenika hrvatskoga jezika i književnosti

Hrvatska se metodička teorija jezičnoga odgoja i obrazovanja više bavi sustavima zadataka, vježbi i igara kojima je svrha unapređivanje učeničkoga rječnika (usp. Rosandić, 2002.; S. Težak, 1998.; D. Pavličević-Franić, 2005.), a izostaju istraživanja aktualnoga stanja govornoga i pisanoga jezika učenika, osobito njihova rječnika, i to s gledišta dobi, iskustva i odnosa učenika prema jeziku, osobito rječniku i s gledišta stupnja jezičnoga obrazovanja i stvaralaštva (točke motrišta već su uspostavljene u djelima: Z. Gudelj-Velaga, 1990. i Z. Gudelj-

Velaga/K. Visinko, 1993.). Melita Kovačević iz Laboratorija za psiholingvistička istraživanja Edukacijsko-rehabilitacijskoga fakulteta u Zagrebu upozorava na činjenicu da se *«na našim prostorima stručnjaci nisu dovoljno bavili jezičnim analizama udžbeničkih tekstova, da nije bilo psiholingvističkih istraživanja u području hrvatskoga jezika i konačno je to rezultiralo nedovoljnim spozajama koje bi se mogle primijeniti u pisanju tekstova namijenjenih učenicima.»* (M. Kovačević, 2003.).

Vrjednovanja udžbenika nema mnogo i puno su puta napravljena u malim opsezima, prema tome s istraživačkoga gledišta nedostatno. Počam npr. od recenzentske ocjene za pojedini udžbenik. Rijetko je kada recenzija udžbenika temeljito napisana i dopunjena komparativnim promatranjem. Iz svoga recenzentskoga iskustva mogu reći da su izdavačima, urednicima i autorima češće potrebna vrlo kratko napisana mišljenja u kojima im je najvažniji pozitivni zaključak, a ako tomu poslu pristupite tako da je ishod potreba za prepravljajima, doradama, dopunama, većim izmjenama, onda su to zapreke koje ometaju tržišno poslovanje. Čini se kao da se zaboravlja temeljni smisao i udžbenika i njegova korisnika, ponajprije učenika.

Pregledom literature zaključujem da većih sustavnih istraživanja, osobito u posljednjih dvadeset godina nije bilo. Najviše se učinilo za rani jezični razvoj, pa i na Četvrtom slavističkome kongresu u Varaždinu i Čakovcu slušali smo o leksičkome korpusu ranojezičnoga diskursa (usp. Tamara Gazdić-Alerić i Dunja Pavličević-Franić, 2006a; v. i Sanja Marija Sikirić, 2003.). Podosta se učinilo za niže razrede osnovne škole (I. Vodopija, 2002.; M. Benjak, 2002.), za učenje hrvatskoga jezika u višejezičnim zajednicama (v. Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini, 2002. i 2003.) i u području stranih jezika, tj. za učenje hrvatskoga kao stranoga jezika (Z. Jelaska i sur., 2005.; V. Blagus, 2005.). Vjerovati je da će upravo ti radovi potaknuti nova, šira istraživanja, osobito ona u osnovnoškolskoj predmetnoj nastavi hrvatskoga jezika.

Što bi trebalo istražiti u udžbenicima za hrvatski jezik i književnost?

Potrebna su, dakle psiholingvistička i metodička istraživanja učenikove govorne i pisane uporabe jezika na pojedinome jezičnome stupnju odgoja i obrazovanja, ponajprije u vezi s učeničkim rječnikom, da bismo dobili pokazatelje tijeka obogaćivanja i proširivanja rječnika učenika.

U udžbenicima pak valja promatrati broj i raspored tekstova te količinu teksta u pojedinoj udžbeničkoj jedinici. Osobitu pozornost valja posvetiti riječi, njezinim značenjima i vrstama, zatim nepoznatim i rijetkim riječima, onima koje su manje u uporabi, vlastitim imenima i pojmovima, i to kako se i koliko pojavljuju u predlošcima i metodičkom instrumentariju unutar udžbenika. Valjalo bi istražiti ukupan broj riječi i pojmova na odabranome uzorku za pojedini stupanj jezičnoga odgoja i obrazovanja, da se uz niže, pojave kao uzorci istraživanja i viši razredi osnovne škole.

Pozornost bi valjalo usmjeriti i na strukturu rečenica u udžbeničkim testovima, i to polaznim tekstovima (književnim i neknjiževnim), metatekstovima i svim sastavnicama metodičkih instrumentarija. Osobito je važno obratiti pozornost na složenost i dužinu rečenica. Posebna cjelina istraživanja trebala bi se odnositi na objašnjavanje i definiranje pojmova.

Slijedi komparativno promatranje dobivenih rezultata istraživanja jezika učenika i jezika udžbenika te dodatna propitivanja koliko se i kako pojedinim udžbenikom služe učenici i učitelji, kako se očituje stvarna korist udžbenika te koja su iskustva u radu s pojedinim udžbenikom.

Za područje književnosti bilo bi i zanimljivo i vrlo konstruktivno utvrditi koliko slikoviti izraz čitanke odgovara učeniku kojemu je namijenjena, koliko sam učenik rabi slikoviti izraz u svom govoru i u kakvom je odnosu slikoviti izraz čitanke prema učenikovu. Nadasve kako ga učenik razumijeva.

Evaluacija udžbenika

U očekivanju smo udžbeničkoga standarda, koji će, vjerujemo, donijeti jasna pravila o pisanju i objavljivanju (izdavanju i distribuciji) udžbenika te, uz ostalo, utvrditi i jezične zahtjeve koje će svaki udžbenik morati ispunjavati (usp. čl.3. Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, od 29. ožujka 2006.). Idealan bi bio udžbenički standard koji bi podržavao evaluaciju i kontrolu kvalitete udžbenika. Pitanje je kako bi se udžbenici evaluirali i nije li dostatno samo izračunavanje postotaka prema kojima se procjenjuje uporabnost pojedinoga udžbenika u školskoj praksi. Držim da je to samo jeftin način djelovanja tržišta, dok daleko po strani ostaju pravi čimbenici koji upućuju na stvarne vrijednosti i potrebe. Stoga je u dogledno vrijeme nužno poraditi na čvrstim uporištima temeljite evaluacije jezika i stila udžbenika hrvatskoga jezika i književnosti, i to za cijelo osnovnoškolsko obrazovanje. Naznake tih uporišta nalazimo i u ovome radu. Takvoj će temeljitoj evaluaciji udžbenika hrvatskoga jezika i književnosti zasigurno uslijediti evaluacija udžbenika i svih ostalih školskih predmeta, što i jest potreba školske svakodnevice.

LITERATURA

- Benjak, Mirjana (2002): Analiza udžbenika/čitanki za niže razrede osnovne škole, u knj.: Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini I. Jastrebarsko: Naklada Slap, str. 34.-39.
- Bežen, Ante (1999): Metodički model udžbenika književnosti za razrednu nastavu, u Zborniku Učiteljske akademije u Zagrebu. Zagreb: Učiteljska akademija u Zagrebu, 31.-40.b.
- Bežen, Ante (2002): Udžbenik književnosti kao književnoznanstveno, metodičko i društveno pitanje. Zagreb, Napredak, br. 1, 60.-69.

- Bežen, Ante (2004): Put do izvrsnog udžbenika, u zborniku: Udžbenik i virtualno okruženje. Zagreb: Školska knjiga, 61.-71.
- Blagus, Vlatka (2005): Pregled udžbenika hrvatskoga za strance, u knj.: Z. Jelaska i sur.: Hrvatski kao drugi i strani jezik. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, str. 226.-234.
- Blagus, Vlatka (2005): Odabir riječi u udžbenicima hrvatskoga za strance, u knj.: Z. Jelaska i sur.: Hrvatski kao drugi i strani jezik. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada, str. 261.-273.
- Gudelj-Velaga, Zdenka (1990): Nastava stvaralačke pismenosti. Zagreb: Školska knjiga.
- Gudelj-Velaga, Zdenka i Visinko, Karol (1993): Učenički rječnik. U zb.: Rječnik i društvo. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Razred za filologiju, 111.-120.
- Halačev, Slavenka (ur.) (2004): Udžbenik i virtualno okruženje : Zbornik radova sa znanstveno.stručnog skupa. Zagreb: Školska knjiga.
- Haramina, Ivka (1978): Metoda samostalnog rada s udžbenikom u nastavi gramatike. Zagreb, Suvremena metodika nastave hrvatskog jezika, br. 2, 85.
- Jelaska, Zrinka i sur. (2005): Hrvatski kao drugi i strani jezik. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Juričić, Dinka (2004): Utjecaj Interneta na strukturu suvremenoga udžbenika, u zb.: Udžbenik i virtualno okruženje. Zagreb: Školska knjiga, 109.-111.
- Katnić-Bakaršić, Marina (2001): Stilistika. Sarajevo, Ljiljan.
- Kovačević, Marina i Badurina, Lada (2001): Raslojavanje jezične stvarnosti. Rijeka: Izdavački centar Rijeka.
- Kovačević, Melita i Pavličević-Franić, Dunja (ur.) (2002): Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini I. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Kovačević, Melita (2003): Jezik udžbenika kao poticatelj komunikacijske kompetencije, u knj.: Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini II. Jastrebarsko: Naklada Slap, str. 41.-51.
- Kovačević, Melita i Pavličević-Franić, Dunja (ur.) (2003): Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini II. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Mihaljević, Milica (2004): Hrvatsko računalno nazivlje i funkcionalni stilovi hrvatskog jezika : s posebnim obzirom na pedagoški podstil. Internetske stranice <http://www.hrvatskiplus.org/lgs.axd?t=16&id=221>.
- Pranjić, Krunoslav (1973): Jezik i književno djelo. Zagreb: Školska knjiga.
- Rosandić, Dragutin (2002): Od slova do teksta i metateksta. Zagreb: Profil.
- Sikirić, Sanja Marija (2003): Struktura jezičnoga znaka u ranom jezičnom razvoju, u u knj.: Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini II. Jastrebarsko: Naklada Slap, str. 25.-39.
- Silić, Josip (2006): Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika. Zagreb: Disput.
- Skupina autora (2003): Psihologija obrazovanja. Zagreb. IEP-VERN.
- Težak, Stjepko (1996): Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 1, Zagreb: Školska knjiga.
- Težak, Stjepko (1998): Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 2, Zagreb: Školska knjiga.

- Tošović, Branko (2002): Funkcionalni stilovi. Graz: Institut für Slawistik.
- Visinko, Karol (2004): Udžbenik i cjelokupna jezična djelatnost, u zb.: Udžbenik i virtualno okruženje. Zagreb: Školska knjiga, 149.-153.
- Vodopija, Irena (2002): Analiza jezičnih udžbenika za niže razrede osnovne škole, u knj.: Komunikacijska kompetencija u višejezičnoj sredini I. Jastrebarsko: Naklada Slap, 25.-33.
- Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu, donesen 29. ožujka 2006.

LANGUAGE AND STYLE OF PRIMARY SCHOOL TEXTBOOKS FOR CROATIAN LANGUAGE AND LITERATURE

Karol Visinko

**Faculty of Philosophy
University of Rijeka**

Summary

The paper presents the past theoretical and empirical research and expresses the need for interdisciplinary research which should influence the current situation regarding textbooks for teaching Croatian language and literature in the near future.

Since textbooks represent the basic means designed for the student in the process of learning, it is the author's assumption that they should grant a great amount of independence in reading, text work and writing according to patterns. This is possible if the student understands all the elements of a particular textbook unit (starting texts, teaching methodology instruments and metatexts). In such a way, the textbook, in the hands of a good teacher, develops and improves the student's independence and success in acquiring basic primary school knowledge in the Croatian language and literature. The basic prerequisite for this is that the language and style of the textbook be verified and appropriate for the student's age. The language used should be the standard, but adapted to the student's needs and level of understanding. The language and style of the textbooks should be clear, simple, readable and manageable, which will make it possible for the student to read independently and understand what he/she has read.

Key words: *textbooks, primary teaching, Croatian language and literature*

O autorici

Karol Visinko doktorica je znanosti iz područja filologije, grana kroatistika, redovita je profesorica Filozofskog fakulteta u Rijeci, Odsjek za kroatistiku, voditeljica kolegija Metodika hrvatskoga jezika